

Asia C- 412/21

**Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 98 artiklan 1 kohdan mukainen
ennakkoratkaisupyynnön tiivistelmä**

Jättämispäivä:

6.7.2021

Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin:

Tribunalul Satu Mare (Romania)

Ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevan päätöksen tekemispäivä:

9.6.2021

Kantaja:

Dual Prod SRL

Vastaaja:

Direcția Generală Regională a Finanțelor Publice Cluj-Napoca -
Comisia regională pentru autorizarea operatorilor de produse supuse
accizelor armonizate (Cluj-Napocan alueellinen verovirasto –
alueellinen lautakunta, joka myöntää toimilupia yhdenmukaistetun
valmisteveron soveltamisalaan kuuluvien tuotteiden valmistajille)

Pääasian kohde

Hallintoriita-asia, jossa ovat vastakkain kantaja Dual Prod SRL ja vastaaja Direcția Generală Regională a Finanțelor Publice Cluj-Napoca - Comisia regională pentru autorizarea operatorilor de produse supuse accizelor armonizate (Cluj-Napocan alueellinen verovirasto – alueellinen lautakunta, joka myöntää toimilupia yhdenmukaistetun valmisteveron soveltamisalaan kuuluvien tuotteiden valmistajille) ja jossa Tribunalul Satu Mare (Satu Maren alioikeus, Romania) vaaditaan kumoamaan muutamia päätöksiä, joilla kantajalle myönnetty lupa verottoman varaston pitämiseen on keskeytetty siihen saakka, kunnes tätä koskeva rikosasia on lopullisesti ratkaistu.

Ennakkoratkaisupyyntöön kohde ja oikeudellinen perusta

SEUT 267 artiklan nojalla pyydetään tulkitsemaan Euroopan unionin perusoikeuskirjan (jäljempänä perusoikeuskirja) 48 artiklan 1 kohtaa ja 50 artiklaa sekä direktiivin 2008/118 16 artiklan 1 kohtaa.

Ennakkoratkaisukysymykset

1) Voidaanko syyttömyysolettaman periaatetta koskevaa Euroopan unionin perusoikeuskirjan 48 artiklan 1 kohtaa, luettuna yhdessä direktiivin 2008/118/EY 16 artiklan 1 kohdan kanssa, tulkita siten, että ne ovat esteenä nyt käsiteltävän kaltaiselle oikeudelliselle tilanteelle, jossa hallinnollinen toimenpide, jolla keskeytetään alkoholin valmistusta koskeva toimilupa, voidaan toteuttaa pelkkien vireillä olevan rikostutkinnan kohteena olevien epäilyjen perusteella ilman, että lopullista rikostuomiota on annettu?

2) Voidaanko *ne bis in idem* -periaatetta koskevaa Euroopan unionin perusoikeuskirjan 50 artiklaa, luettuna yhdessä direktiivin 2008/118/EY 16 artiklan 1 kohdan kanssa, tulkita siten, että se on esteenä nyt käsiteltävän kaltaiselle oikeudelliselle tilanteelle, jossa samoista teoista määrätään samalle henkilölle kaksi samanluonteista seuraamusta (alkoholin valmistusta koskevan toimiluvan keskeyttäminen), jotka poikkeavat toisistaan ainoastaan seuraamusten keston osalta?

Unionin oikeussäännöt, joihin viitataan

Perusoikeuskirjan 48 artiklan 1 kohta ja 50 artikla

Valmisteveroja koskevasta yleisestä järjestelmästä ja direktiivin 92/12/ETY kumoamisesta 16.12.2008 annettu neuvoston direktiivi 2008/118/EY, 16 artiklan 1 kohta

Alkoholin ja alkoholijuomien valmisteverojen rakenteiden yhdenmukaistamisesta 19.10.1992 annettu neuvoston direktiivi 92/83/ETY

Kansalliset oikeussäännöt, joihin viitataan

Verokoodeksista annettu laki nro 227/2015 (Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal):

369 §:n 3 momentin b ja c kohta, joissa säädetään, että verottaman varaston pitämistä koskeva toimilupa keskeytetään 1–12 kuukaudeksi, jos todetaan jokin 452 §:n 1 momentin i kohdassa tarkoitetuista rikkomisista, ja vastaavasti siihen saakka, kunnes rikosasiassa on annettu lopullinen tuomio, jos 364 §:n 1 momentin d kohdassa tarkoitetuista rikoksista on saatettu vireille rikossyyte;

364 §:n 1 momentin d kohta, jossa säädetään, että toimilupaa verottoman varaston pitämiseen ei myönnetä, jos hakijalle on langetettu lopullinen tuomio muun muassa verokoodeksissa (Codul fiscal) säädettyistä rikoksista;

452 §:n 1 momentin h ja i kohta, joissa säädetään, että henkilö syyllistyy rikokseen, jos hän pitää verottoman varaston ulkopuolella hallussaan tai markkinoi Romanian alueella valmisteverollisia tuotteita, joiden osalta on säädetty veromerkkiä koskevasta velvoitteesta mutta joista puuttuu veromerkki tai joiden veromerkki on määrien osalta siinä määrin virheellinen, että se ylittää verokoodeksissa (Codul fiscal) nimenomaisesti säädetyt kynnykset, ja lisäksi, jos hän käyttää liikuteltavia putkia, joustavia putkia tai muita vastaavia putkia, käyttää kalibroimattomia säiliöitä tai sijoittaa niiden mittareiden eteen johtoja tai hanoja, joita pitkin säiliöstä voidaan laskea alkoholia tai väkijuomia siten, ettei laskeminen käy ilmi mittareista.

Lyhyt esitys tosiseikoista ja pääasian oikeudenkäynnistä

- 1 Kantajalla on toimilupa alkoholi- ja väkijuomatuotannon alalla, ja se kuuluu siten direktiivien 2008/118 ja 92/83 soveltamisalaan.
- 2 Poliisiviranomaiset toteuttivat tullivalvontaelinten pyynnöstä etsinnän 1.8.2008.
- 3 Kyseisten viranomaisten yhdessä toteuttaman toimenpiteen yhteydessä todettiin, että kantaja oli asentanut putken, jonka kautta alkoholi ohjattiin säiliöön, joka sijaitsee verotonta tuotantovarastoa ympäröivän aidan ulkopuolelle. Tämän etsinnän perusteella Dual Prod SRL -yhtiötä vastaan aloitettiin kaksi rinnakkaista menettelyä, jotka molemmat koskivat yksinomaan asianomaisia tekoja ilman, että mahdollisia syyllisiä vastaan olisi nostettu syytteitä.
- 4 Rikosoikeudellinen menettely koski kahta syytettä eli putken asentamista tuotantolaitokseen ja vähintään 40 litraa etyylialkoholia sisältävän määrän hallussapitoa verottoman varaston ulkopuolella, mitkä teot ovat poliisiviranomaisten mukaan verokoodeksin (Codul fiscal) 452 §:ssä tarkoitettuja rikoksia.
- 5 Seuraavana päivänä tulliviranomaiset palasivat yhtiön toimipaikkaan ja sulkiivat sen valmisteverollisia tuotteita koskevan erityisjärjestelyn rikkomisen vuoksi. Tässä yhteydessä verottoman varaston pitämistä koskevaa toimilupaa ei keskeytetty. Vaikka yhtiön hallinnointi oli teoriassa hallinnon näkökulmasta mahdollista, toimipaikan sulkeminen esti toiminnan harjoittamisen kokonaan.
- 6 Curtea de Apel Oradea – Secția de contencios administrativ (Oradean ylioikeus – hallintoriitoja käsittelevä jaosto) totesi sulkemisen olevan syyttömyysolettaman loukkaamisen vuoksi lainvastainen, koska tuomioistuimien ei ollut antanut lopullista tuomiota.

- 7 Tulliviranomaiset keskeyttivät kantajan verottoman varaston pitämistä koskevan toimiluvan virallisesti 12 kuukauden ajaksi 5.9.2018, koska ne katsoivat, että syyt epäillä rikosta riittivät tällaisen hallinnollisen seuraamuksen määräämiseksi.
- 8 Kantaja nosti kyseisestä toimenpiteestä kanteen, jonka perusteella Curtea de Apel Oradea (Oradean ylioikeus) alensi seuraamuksen 12 kuukaudesta 8 kuukauteen katsottuaan, että ankarimman mahdollisen seuraamuksen soveltaminen oli kohtuutonta. Kyseinen keskeyttämistä 8 kuukaudeksi koskeva seuraamus pantiin täysimääräisesti täytäntöön kantajan osalta.
- 9 Koska kantaja asetettiin 21.10.2020 syytteeseen rikosoikeudellisessa menettelyssä, tulliviranomaiset määräisivät 19.11.2020 uudelleen saman hallinnollisen seuraamuksen samoista teoista ja keskeyttivät toistaiseksi, rikosoikeudenkäynnin lopulliseen päättymiseen saakka, kantajalle myönnetyn, verottoman varaston pitämistä koskevan toimiluvan.
- 10 Kantaja on vedonnut syyttömyysolettamaa koskevan periaatteen ja *ne bis in idem* -periaatteen loukkaamisen ja riitauttanut uuden keskeyttämis päätöksen ennakkoratkaisua pyytävässä tuomioistuimessa, Tribunalul Satu Maressa (Satu Maren alioikeus, Romania), joka on päättänyt esittää unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisupyynnön.

Pääasian asianosaisten keskeiset perustelut

- 11 Kantaja esittää, että vaikka direktiiviin 92/83 ei sisälly säännöksiä, jotka koskisivat toimilupaan liittyviä seikkoja, jäsenvaltioiden tällä alalla toteuttamien toimenpiteiden on oltava oikeasuhteisia, kun niillä pyritään veronkierron estämiseen.
- 12 Nyt käsiteltävässä asiassa esitetään kaksi kysymystä, jotka koskevat yhtäältä *ne bis in idem* -periaatteen loukkaamista siksi, että nyt käsiteltävässä tapauksessa on sovellettu kahta samanluonteista seuraamusta samoihin tekoihin, ja toisaalta määrättyjen seuraamusten oikeasuhteisuutta, koska seuraamusta, josta on vieläpä määrätty ennen rikosoikeudellisen menettelyn päättymistä, voidaan pitää vaikutustensa vuoksi rikosoikeudellisena seuraamuksena, koska sillä estetään kantajayhtiötä harjoittamasta mitään toimintaa.

Lyhyt yhteenveto ennakkoratkaisupyynnön perusteluista

- 13 Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin korostaa, että nyt käsiteltävässä tapauksessa nousee esiin kaksi kysymystä, joista ensimmäinen liittyy siihen, voidaanko verovelvollisen toiminta keskeyttää toistaiseksi pelkästään sillä perusteella, että tämän epäillään syyllistyneen rikoksen, ilman että tuomioistuin olisi antanut lopullista tuomiota, ja toinen siihen, onko *ne bis in idem* -periaatetta mahdollisesti loukattu määräämällä samoista teoista kaksi samanluonteista

seuraamusta verotusmenettelyn yhteydessä pelkästään sillä perusteella, että rikosoikeudellisessa menettelyssä on edetty tiettyyn vaiheeseen.

- 14 Sen mielestä Dual Prod SRL:ää on pidettävä syyttömänä siihen ajankohtaan saakka, jona kansallinen tuomioistuin antaa lopullisen ratkaisun sen syyllisyydestä tekoihin, joista sitä syytetään. Kansallisten viranomaisten päätöksestä näyttää kuitenkin ilmenevän, että kantajayhtiötä on pidetty syyllisenä.
- 15 Kyseisen päätöksen vaikutukset ovat sen mielestä lisäksi huomattavasti haitallisempia alalla, jolla sovelletaan valmisteveroa, toimivalle verovelvolliselle, koska tämän on mahdotonta harjoittaa mitään toimintaa, mikä on ristiriidassa perusoikeuskirjan 48 artiklan kanssa.
- 16 Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin korostaa *ne bis in idem* -periaatteen loukkaamisen osalta, että nyt käsiteltävässä tapauksessa kaksi verottoman varaston pitämistä koskevan toimiluvan keskeyttämistä ovat samanluonteisia ja ne on toteutettu samojen tekojen perusteella. Unionin tuomioistuin hyväksyi 26.2.2013 antamassaan tuomiossa Åkerberg Fransson (C-617/10, EU:C:2013:105) verotuksellisen seuraamuksen ja rikosoikeudellisen seuraamuksen yhdistelmän, mutta ainoastaan siinä tapauksessa, että verotuksellinen seuraamus ei ole luonteeltaan rikosoikeudellinen.
- 17 Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin katsoo, että koska verottoman varaston pitämistä koskevan toimiluvan keskeyttämisen kaltainen seuraamus liittyy tiiviisti rikosoikeudelliseen menettelyyn, asian ratkaiseminen edellyttää *ne bis in idem* -periaatteen tulkintaa samantyyppisen, samanluonteisen ja samoista teoista määrättävän seuraamuksen määrittämisen osalta.